

आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालविण्यात येणा-या
शासकीय आश्रमशाळा /माध्यमिक आश्रमशाळा
तसेच स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालविण्यात येणा-या
अनुदानित आश्रमशाळा /पोस्ट बेसिक आश्रमशाळा
यांच्यासाठी आश्रमशाळा संहिता लागू करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : व्हीएस १०९३/प्र.क्र १७०५/९३/का.११
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : १४ सप्टेंबर, २००१

प्रस्तावना :- अनुसूचित जमातीच्या मुलां-मुलींसाठी राज्यात १९५३-५४ पासून आश्रमशाळा ही योजना राबविण्यात येत आहे. या आश्रमशाळा सुरुवातीला स्वेच्छा संस्थामार्फत चालविल्या जात होत्या आणि नंतर राज्य शासनाकडून आश्रमशाळा योजनांची अंमलबजावणी करण्यात येऊ लागली. सध्या आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी एकूण ९१७ निवासी आश्रमशाळा असून त्यापैकी ४१० आश्रमशाळा शासनामार्फत चालविण्यात येतात आणि उर्वरित ५०७ आश्रमशाळा या राज्य शासनाच्या सहाय्याने स्वेच्छा संस्थामार्फत चालविण्यात येत होत्या. या आश्रमशाळांमधील एकूण विद्यार्थी संख्या अंदाजे २.६९ लाख एवढी आहे. आश्रमशाळा इयत्ता पहिलीपासून इयत्ता सातवी पर्यंत वर्ग चालवतात. आदिवासी विद्यार्थ्यांना त्यांचे सातवी इयत्तेच्या पुढचे शिक्षण चालू ठेवणे शक्य व्हावे यासाठी २७४ माध्यमिक आश्रमशाळा व १६२ सहाय्यित माध्यमिक आश्रमशाळा आहेत.

आतापर्यंत या विभागाच्या आश्रमशाळांसाठी स्वतंत्र अशी शिक्षण संहिता नव्हती. आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालविण्यात येणा-या शासकीय आश्रमशाळा /माध्यमिक आश्रमशाळा तसेच स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालविण्यात येणा-या अनुदानित आश्रमशाळा/माध्यमिक आश्रमशाळा या निवासी शाळा असल्यामुळे आदिवासी मुलांची सर्वतोपरी काळजी घेणे, त्यांची देखभाल करण्याची जबाबदारी शिक्षक व कर्मचा-यांवर असावी यादृष्टीने स्वतंत्र आश्रमशाळा संहिता तयार करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिनी होती. याबाबत शासनाने आश्रमशाळा संहितेचा प्रारूप आराखडा तयार करण्यासाठी सन १९९५ मध्ये एक समिती स्थापन केली होती. त्या समितीने दिलेल्या प्रारूप आराखड्याबाबत सर्व संबंधितांशी चर्चा करून त्यात योग्य ते बदल करून शासनाने संहितेच्या प्रारूपास अंतिमरूप दिले असून ही आश्रमशाळा संहिता शासनाने मान्य केलेली आहे.

शासन निर्णय :- सन २००१-२००२ या शैक्षणिक वर्षापासून आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालविण्यात येणा-या शासकीय आश्रमशाळा /माध्यमिक आश्रमशाळा तसेच स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालविण्यात येणा-या अनुदानित आश्रमशाळा /माध्यमिक आश्रमशाळा यांच्यासाठी आश्रमशाळा संहिता लागू करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(श्री. वि. जाधव)
कार्यासन अधिकारी

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव

मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव

सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव

मा.विरोधी पक्षनेता,विधान परिषद /विधानसभा ,विधानभवन,मुंबई

सचिव,महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय,विधानभवन,मुंबई

मा.मुख्य सचिव,मंत्रालय,मुंबई

सर्व विभागीय आयुक्त

आयुक्त,आदिवासी विकास,नाशिक (१० प्रती)

अपर आयुक्त,आदिवासी विकास ठाणे/नाशिक/अमरावती/नागपूर(५ प्रती)

सर्व प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प(१० प्रती)

संचालक,आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था,पुणे (५ प्रती)

शिक्षण संचालक,महाराष्ट्र राज्य,पुणे

शिक्षण संचालक, (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य,पुणे

विभागीय शिक्षण संचालक,नाशिक/पुणे/औरंगाबाद/नागपूर

सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) जिल्हा परिषद

सर्व जिल्हाधिकारी

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी,जिल्हा परिषद

सर्व मंत्रालयीन विभाग

वरिष्ठ लेखा परिक्षक,स्थानिक निधी लेखा (सर्व जिल्हे)

सर्व लेखा परिक्षक,स्थानिक निधी लेखा

सर्व कार्यासन अधिकारी,आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय ,मुंबई

संचालक,शासन मुद्रण व लेखनसामग्री संचालनालय,मुंबई

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई

सहाय्यक संचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई

निवड नस्ती का.११ आदिवासी विकास विभाग,मंत्रालय, मुंबई

GR-20020417165756000-2100